

GYVIEJI ARCHYVAI

Jie kuria Merkinę

Kostas Avižinis. Ar grįš į Merkinę bronzos amžius?

Pramoninis metalo liejimas Merkinės dailės ceche baigėsi XX a. pabaigoje – čia buvo liejamos įvairių formų keptuvės čirviniams blynams, grybukams kepti. Tačiau metalo liejimo darbai netikėtai atgijo Kosto Avižinio eksperimentu, ieškojimu ir atkaklumo, o iš dalies ir „coronos“ dėka. Tik liejamas ne aliuminis, o bronzos. Pradžiai – savo malonumui...

Kostas Avižinis pasakoja: „Turiu dar vieną pomėgį, paveldėtą iš tėtės, – medinių namų

statyba. Mano tėtė didelę gyvenimo dalį dirbo pagal specialybę – elektriku. Bet, kai vyko didieji

virsmi, kai daug kas kito, griuvo... Jis pabandė padirbėti kartu su dailide Stacevičiumi. Ilgokai mokėsi amato kaip pagalbininkas, o vėliau ir savarankiškai dirbo. Ir aš nuo mažens su juo po stogus laipiojau, tuo privedamas mamą iki isterijos. Pirmas didelis asmeninis uždarbis buvo pas dailininką, Liškiavoje besistatantį namą. Tada su tėte visą dieną dirbau ant stogo. O vakare darbdavys man asmeniškai sumokėjo 25 rublius. Tai buvo dideli pinigai dvylikmečiui... Tuoj po tėtės mirties reikėjo pabaigti jo pradėtos pirtelės statybą. Paskui dar stačiau ir vienas, ir su pusbroliu Henriku...

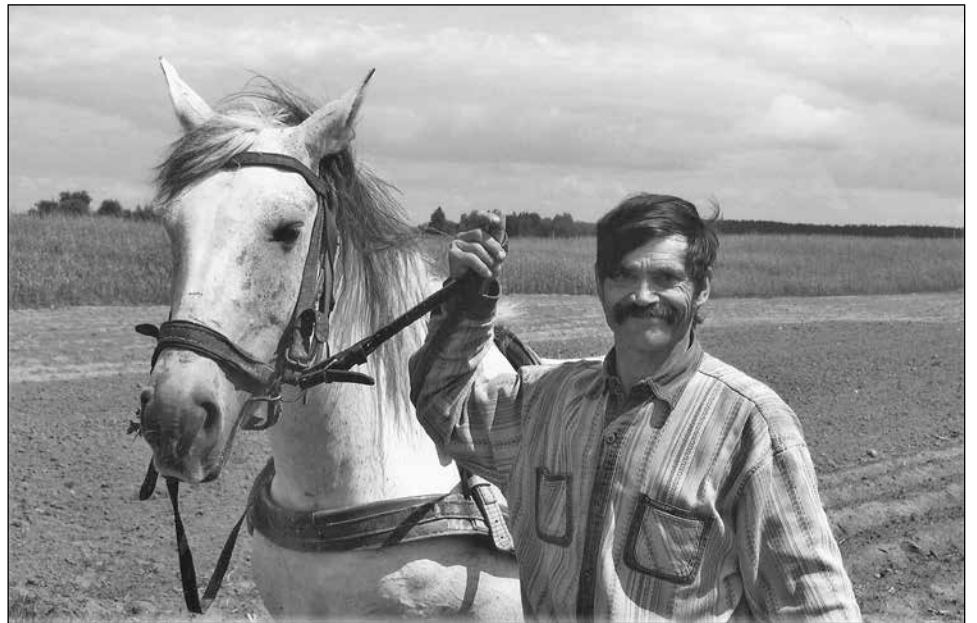
Kol kas ir odos, ir metalo liejimas, ir medinukų statyba yra tik paveldėti hobiai. Už juos jaučiuosi ir dėkingas, ir skolingas. Gi motociklai yra jau mano paties aistra. Atsidėti tik liejimui nedrįstu. Nežinau, ar iš šių veiklų galėčiau aprūpinti tris savo vaikus. Tik, kol dar gyvenimą jaukia ta nelemta „carūna“, kas žino, kaip viskas pasisuks...“

Iš tiesų niekas nežino, kur mus gali nuvesti pomėgių ir ieškojimų keliai. Pomėgis kurti kažką „sau“ dažnai išauga į rimtus darbus. Merkinėje, žiūrėdami į Vladislavo Vazos biustą, kurį sukūrė Dalius Drėgva, nepamirškime, kad Vazos herbą iš bronzos išliejo merkinis Kostas Avižinis ir Saulius Indrašius iš Maksimonių Šilo. Nedrašiai galima prognozuoti, kad į Merkinę grįžta bronzos amžius.

Tiesa, daug parašęs apie giminės vyrus, iš kurių paveldėjo pomėgi meistrauti, meilę gyvūnams, Kostas netyčia praleido moterišką giminės liniją. Kosto mama Stasė Avižinienė dirbo

Kostas Avižinis Merkinėje 2022 m.

Jonas Avižinis (Kosto tėtis) Kurmiškių laukuose

Petras Statkevičius - paskutinis Merkinės „graborius“: „Nebedarau grabų ir langų nebedarau, ir durų nekalu, tik kažikus pinu. Sviestamušę pasidariau, ne boikelę - patobulintą, su rankena sukamą, o anksčiau tai daugiausia grabus kaliau. Ir sau pasiruošiau. Laukia manęs. Su tais grabais tai visokių šposų būdavo. Dažniausiai grabų reikėdavo padaryti pernakt, rytui. Obliuoju kartą, kalu, jau ir gaidžiai nugiedoję, bet gatvėj tylu, tik aš kieme dangtį karstui taikau... Žiūriu iš tolo - kaimynka kažkur eina. Aš šast ir atsiguiliau į grabą, o kai ji priėjo - prisikėliau. Jau kiek riksmo, o paskui triukšmo buvo... Vaje vaje, bet viskas baigėsi gerai...“

P.S. Petras Statkevičius didžiavosi, kad jis – poeto Stasio Stacevičiaus tikras dėdė, nesvarbu, kad šiek tiek pavardė skiriasi. Tiesiog nelabai raštingi raštvedžiai buvo, raides supainiojo. Per anksti iš gyvenimo pasitraukė. Tomis dienomis, kai jį laidojo, baisiai daug prisnigo. Povilas Raugala, susitikęs Stasių Stacevičių dėdės laido-tuvėse, pajuokavo, kad jį vienkiemyje turbūt juodai užsnigo, į ką Stasiukas juokdamasis atsakė: ne juodai, baltai... Po kiek laiko tas baltas sniegas užklojo ir vienkiemio poeto Stasiuko pėdas... 2008 m.

Mokytoja Stasė Avižinienė (Kosto mama) su Merkinės mokyklos internato vaikais „Šalčinio“ galerijoje aplankė Jono Bilinsko fotografijos darbų parodą „Langas į gamtą“. Gamtininkas Mindaugas Lapelė jiems pasakoja apie Jono Bilinsko nufotografuotų paukščių gyvenimą, 2013 m.

Ilgamečio prieškarinio Merkinės valsčiaus viršaičio Jono Jaskelevičiaus anūkas. Užupio respublikos premjeras (1998 m.), Lietuvos tautininkų ir respublikonų partijos pirmininkas nuo 2017 metų

mokytoja Merkinės internatinėje mokykloje. Su moksleiviais aplankydavo kiekvieną naują parodą „Šalčinio“ galerijoje Merkinės lankytojų centre. Ilgai su moksleiviais vaikščiodavo po ekspoziciją, interpretuodavo su jais meno kūrinius, peržiūrėjo su jais visus surinktus Lankytojų centre filmus apie gamtą. Žemės dienos proga Lankytojų centrui atnešdavo dovanų: vaikų pieštus gyvenimo žemėje plakatus. Dabar į Lankytojų centre vykstančias parodas veda anūkus. „Šalčinio“ laikraštyje 1999 - 2000 metais buvo išspausdintas Kosto senelio iš Lynežerio Kosto Avižinio dienoraštis „Bitininko metraštis“, o 2000 - 2001 metais močiutės Vladzės Ališauskienės pasakojimas apie Rudnios kaimą „Man sapnuojas cukerkaitių pievą“, kurį užrašė dukra Stasė.

P.S. Gyvenimas nenuspėjamas. 2022 metais pamačiau Kostą Avižinį, po Merkinę važinėjanti savo senu „mersu“, papuoštu ne tik Lietuvos, bet ir Ukrainos vėliavomis. Kartais tas „mersas“ kuriam laikui iš Merkinės dingdavo. Žmonės sakė – Ukrainos kryptimi. Kartą pavyko Kostą pakalbinti prie Vazos paminklo Merkinėje.

Kostai, kokia linija išjungėt į Ukrainos rėmėjų gretas? Jūs priklausot kokiai nors organizacijai?

„Šiaip tai niekam nepriklausau, pats sau. Bet mano chebra, klubą „Gelovinės ažuolai“, su Sakalo Gorodecko' chebra suvedė vienas bendražygis. Mūsų lyderis pravarde Kaminas groja vienoje roko grupėje, tai kartais bendrom jėgom darom koncertus. Tai tas pats ratas draugų ir pagalbą Ukrainai organizuojam. Lėšomis draugai net iš Airijos parėmė, ir mama parėmė. Bet grįžtant kurą dažniausiai tenka už savus užsipilti. Aš turiu draugų ukrainiečių, su kuriais čia, Lietuvoje, dirbau, o dabar jie kariauja. Kai žmogus kreipiasi asmeniškai, tai ir padėsi jam asmeniškai, o ne daliniui. Bet tuo pačiu išeina, kad visą dalinį paremi. Bet iš tiesų pagalba turėtų būti atsiliepiant į konkretų poreikį.

Aš turiu visas vairuotojo kategorijas. Ukrainoj su pagalba buvau jau šešis kartus. Važiuojam iki Lvovo, į Pravyj sektor... Sunku tai įvardinti, pasakykim, - sandėlių. Ten atvažiuoja dalinio atstovas ir pasiima pilnos komplektacijos pagalbą, ar tai būtų greitosios pagalbos automobilis, ar kiti armijai reikalingi daiktai. Teko būti ir šimtą kilometrų už Lvovo. Teko ir Kijeve pabūti, matyti sudegusį tanką, susprogdintą tiltą. Kartą per oro pavojų savo mašinai keičiau stabdžių kaladėles vidury aikštės. Gudų

batalione nakvojom, tai kai tau pasakoja, kaip su trim žuvusiais kareiviais kartu rusų gyveno, tai dar kitaip viską pamatai...“

Va, prieš valandą (05 24) gavau į telefoną būrio padėką už džipo nuvaramą. Šeštadienį per pietus vadui atidavėm, jis atvažiuo į Kijevą traukiniu, o iš ten nusivarė į frontą.“

Rodė Kostas nuotraukas su vieno ukrainiečio būrio vado Mišos ginkluote. Viską vyrui plikom rankom atėmė iš rusų tanką, „kalašą“ ir t.t. Visi ginklai nuosavi. Paklaustas Kosto, ką po karo darys su savo ginklais, Miša sakė viską atiduos, kam priklausau, ir eis mūryt pečių. Jis iš Sumų, prieš karą Kaune dirbo. „Kai kas mus durnais laiko, bet mes padedam konkrečioms žmonėms, o ne į bendrą sandėlį sumetam. Padėdami jiems, mes tuo pačiu savo namus gelbstim“, – kalbėjo Kostas.

Kostai, o kaip su bronzos liejimu?

Nepamiršta. Šiek tiek nutolo, bet nepamiršta. Techninę bazę komplektuoju, tobulinu. Dar prie liejimo grįšiu.

Ačiū už pakalbį, sėkmės kuriant Merkinę.

Pabaiga. Pradžia Nr. 50

Algimantas
ČERNIAUSKAS
Brolių Černiauskų nuotr.